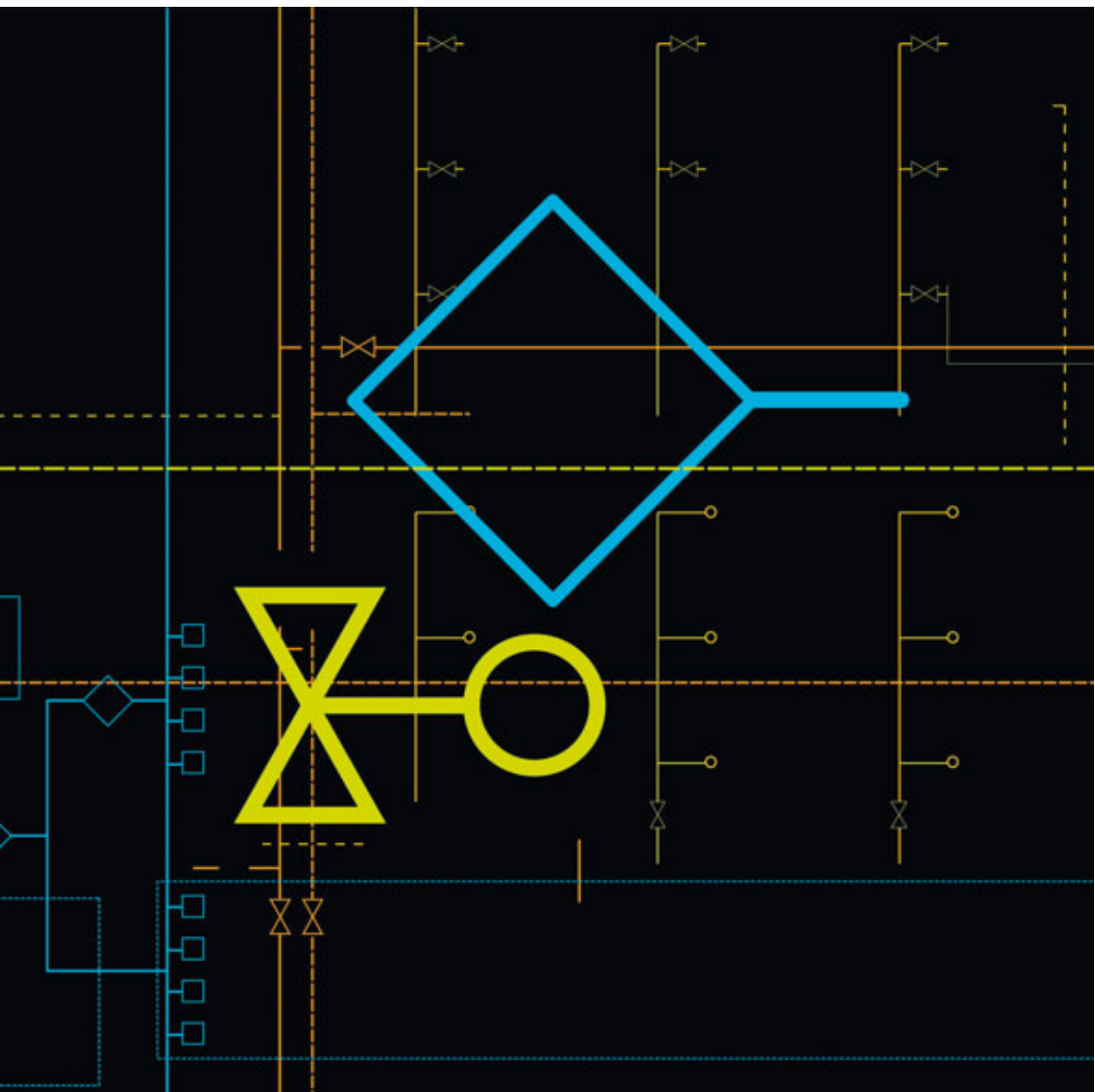

Varmeanlæg

med vand som medium

SBI-ANVISNING 175 · STATENS BYGGEFORSKNINGSINSTITUT 2000

VARMEANLÆG

med vand som medium

Teknisk redaktion:

KAJ OVESEN

SBI-anvisninger er forskningsresultater bearbejdet til brug ved planlægning, projektering, udførelse, drift og vedligehold af bygninger og bebyggelser.

SBI-publikationer udgives i følgende serier: Anvisninger, Rapporter, Meddelelser, Byplanlægning og Beton. Publikationerne fås gennem boghandelen eller ved at tegne et SBI-abonnement.

SBI-abonnement er en rabatordning med mange fordele for dem, der vil sikre sig løbende orientering om væsentlige udgivelser inden for byggeforskningsområdet. Kontakt SBI og hør nærmere.

ISBN 87-563-1058-7.

ISSN 0106-6757.

Pris: Kr. 250,00 inkl. 25 pct. moms.

Oplag: 3000.

Illustrationer: Anette Wendel i-68, Annette Juul Muusfeldt og Ove Nesdam.

Omslag: e-Types.

Tryk: Strandberg Grafisk A/S.

Statens Byggeforskningsinstitut,

Postboks 119, 2970 Hørsholm.

E-post: sbi@sbi.dk

www.sbi.dk

Eftertryk i uddrag tilladt, men kun med kildeangivelsen:
SBI-anvisning 175: Varmeanlæg med vand som medium. 2000.

E-bog: ISBN 87-563-1248-2

Pris: Kr. 187,50 inkl. 25 pct. moms

Forord

Denne SBI-anvisning knytter sig til Norm for varmeanlæg med vand som varmebærende medium, DS 469, 1991. Anvisningens primære formål er at vejlede i udformning af varmeanlæg, således at normens krav og intentioner opfyldes.

Varmenormen dækker også den del af de tilknyttede systemer, der er i umiddelbar forbindelse med varmeanlægget - varmesiden - men omfatter ikke forsyningsanlægget, som producerer eller leverer varmen til varmeanlægget. I princippet dækker anvisningen derfor heller ikke forsyningsanlægget; dog inddrages energikilden ved valg af strategi og løsninger, da det er nødvendigt for at opnå en optimal udformning af varmeanlægget i teknisk, økonomisk og miljømæssig henseende.

I anvisningen er der i særlig grad lagt vægt på at betragte varmeanlægget som et sammenhængende system, og der er lagt vægt på først at afklare hvilke funktioner, anlægget skal udfylde og hvilke strategier, der skal anvendes for at nå målet. Anvisningen angiver de nødvendige dimensioneringsmetoder, men ikke tabeloplysninger i større mængde, da sådanne findes i den øvrige litteratur. Ligeledes gives ikke detaljerede beskrivelser af de enkelte komponenter, da den tekniske udvikling vil gøre disse utilstrækkelige i løbet af få år.

Der er lagt vægt på, at de enkelte kapitler kan anvendes uafhængigt af hinanden. I teksten er der derfor en del gentagelser og overlapninger.

Ved anvisningens udarbejdelse har en lang række specialister medvirket. Det første manuskript blev skrevet af SBI-medarbejderne Jørgen Christiansen, Svend Kjelstrup, Viggo Nielsen, Finn Schmidt-Jørgensen og Kaj Ovesen. Dette manuskript er siden blevet revideret og kraftigt udvidet med hjælp fra følgende eksterne eksperter:

Jørgen Christiansen, Krüger Corrosion A/S
Finn Alex Hansen, Carl Bro A/S
Ejvind Løgberg, Birch og Krogboe A/S
Jørgen S. R. Nielsen, eget firma
Bjarne W. Olesen, D. F. Liedelt Velta
Otto Paulsen, Teknologisk Institut
Henrik Poulsen, Teknologisk Institut.

Projektleder og teknisk redaktør har været Kaj Ovesen.

Resultatet af arbejdet er blevet drøftet med en lang række eksperter fra praksis og forskning, hvilket har bibragt mange forbedringer.

Den endelige redaktion er udført af Jens Christian Ellum.

SBI takker alle, som på den ene eller anden måde har bidraget i forbindelse med varmeanvisningens tilblivelse.

STATENS BYGGEFORSKNINGSINSTITUT

Afdelingen for Byggeteknik og Produktivitet, maj 2000

Jørgen Nielsen forskningschef

Indhold

Kapitel 1. Sammenfatning og oversigt	9
Generelt	9
Sammenfatning	9
Introduktion til varmeanlæg	10
Administrative forhold	24
Definitioner	28
Symboler og enheder	31
Tegningssignaturer	32
Kapitel 2. Projekteringsgrundlaget	36
Generelt	36
Lovkrav og andre krav til varmeanlæggets indretning	36
Bygningens brug	38
Bygningens varmetekniske egenskaber	47
Forudsætninger vedrørende forsyningssystemet	56
Kapitel 3. Planlægning og systemvalg	61
Generelt	61
Strategi	61
Forsyningssystemet	73
Fordelingssystemet	82
Sekundære fordelingsystemer	83
Enstrengsanlæg	86
Tostrengsanlæg	91
Valg af fordelingsystem	94
Forbrugssystemet	97
Varmegivere	97
Funktionelle delsystemer	98
Regulering af varmeanlæg	99
Zonedeling	101
Hydronik	107
Indregulering	110
Principper for regulering	117
Sikkerheds- og ekspansionssystemet	127
Udluftning	130

Isolering og mærkning	131
Korrosion	134
Støj	136
Drift og vedligehold	139
Kapitel 4. Delsystemer og komponenter	141
Generelt	141
Forsyningsanlægget	141
Fordelingsanlægget	141
Rør og samlinger	142
Ventiler	144
Pumper	146
Bæringer, styr og fastspændinger	153
Strømning i røret	159
Naturligt drivtryk	168
Forbrugsanlægget	172
Varmegivere	173
Gulvvarmeanlæg	188
Strålevarmeanlæg	196
Ventilationsvarmeblader og luftvarmeanlæg	197
Reguleringsudstyr	198
Lokal regulering	198
Central regulering - blande anlæg	204
Reguleringsventiler	206
Sikkerheds- og ekspansionsudstyr	211
Indreguleringsudstyr	219
Isolering	226
Korrosionsbeskyttelse	232
Dimensioneringsmetoder	236
Litteratur	252
Summary	256
Stikordsregister	257